

Zeven jaar NLP in de YMCA

Het moet op één van de eerste avonden van de practitioners geweest zijn, het is maart 1999. Iemand vraagt welke van de twee deelnemers aan de NLP training de minste weerstand zou ondervinden:

- * een enthousiaste eenling in een grote organisatie onbekend met NLP of
- * een gedwongen weinig gemotiveerde kritische trainee uit een organisatie met mensen die NLP al reeds gebruiken op het werk. Het gesprek ging over weerstanden tegen NLP op de werkplek. Het antwoord heeft me verbaasd, ik ben het nooit vergeten. Volgens de trainer wordt de kritische deelnemer aan de training zowel in de training, door medecursisten, begeleiders en trainer als op het werk ondersteund en hij heeft het daardoor gemakkelijker om weerstanden tegen NLP en de inzichten van NLP te integreren. Een enthousiaste nieuwe NLP-er in een organisatie waar hij zijn inzichten nog niet kwijt kan had het wellicht moeilijker. Ik was zo'n enthousiaste eersteling.

De YMCA – een jongerenorganisatie waar ik sinds 2001 als trainer werk – was in 1998 begonnen samen te werken in een nieuw project van Reclassering Den Bosch, het DOEL project bestemd voor jongeren (16+) die een zeer ernstig delict hadden begaan en waarvan men vermoedde dat langdurige detentie ervoor zou zorgen dat ze in de gevangenis een stevige opleiding zouden krijgen, maar niet die opleiding die de samenleving goed gaat doen. De Reclassering vroeg zich af of het mogelijk was om deze jongeren die een eerste misstap gedaan hadden nog voor een 'normaal' burgerlijk bestaan te 'behouden' zouden zijn. Waarmee ze de samenleving miljoenen zou besparen aan gevangenskosten, politie- en justiekosten, reclasseringskosten, schade door nieuwe delicten enz. In het DOEL project gingen de jongeren na een 10 daagse survival een half jaar hard werken bij een boerengezin om zo – soms voor het eerst – positieve ervaringen te plaatsen naast het ernstige delict. Op weg naar een gezondere levensbalans. De YMCA was gevraagd om de survivals te verzorgen in de Franse Ardennen. Ik ben als vrijwilliger met steeds één jongere – zo uit de gevangenis – tien dagen op stap geweest, ik schat in vier jaar zo'n 25 maal. Na mijn tweede survival begon ik de practitioner NLP opleiding bij het IEP.

Ik had snel in de gaten hoe belangrijk NLP was voor mijn eigen ontwikkeling en ook hoe veel NLP zou kunnen bijdragen aan dit werk. Veel dus. Maar zowel mijn werkgever als de mensen van de Reclassering wilde niets weten van welk NLP techniek of inzicht dan ook. Nog in 1999 startte ik een opleiding voor DOELprojecttrainers waar in drie jaargangen zo'n dertig jonge YMCA trainers aan hebben deelgenomen. Het is deze groep trainers die in zeven jaar tijd NLP inzichten hebben geïntegreerd in vrijwel alle onderdelen van de YMCA, velen van hen hebben ondertussen zelf de practitioners gevolgd en enkelen ook de masters. Zo zijn we er trots op dat bijna de helft van alle jongeren in jeugdzorginstellingen in Nederland die

's zomers op zomerkamp gaan worden ondersteund en begeleid door YMCA-stafleden die getraind zijn vanuit deze school.

In de gereedschapskist van een YMCA-trainer zit het volgende NLP gereedschap: * Rapport, * afstemmen en leiden, * voldoet wel/voldoet niet, * criteria, * doelen met de doelvoorwaarden, * het NLP gesprek, * onderhandelen tussen gedeelten, * ankeren, * logische niveaus, * werken met metaforen, * wereldmodel, TOTE principe en metamodel, * incongruent/congruent handelen, * de reis van een held, * denkstijlen, * groepsrapport en * conflictstations. Dat zijn de belangrijkste. Het is een mix van practitioner, master en workshops van Lucas Derks, Robert Dilts, René Duba en Guus Hustinx.

Centrale vraag in al onze groepstrainingen is: 'hoe kunnen we een situatie waarin "overleef- en ontlooptgedrag" te zien is (vaak pestgedrag) zodanig begeleiden dat deelnemers zelf alternatieven leren vinden waardoor overleef- en ontlooptgedrag "samenwerkend gedrag" wordt (en pestgedrag gezond plagen). Dus niet 'hoe dwing je mensen tot samenwerken', maar 'hoe nodig je mensen gelijktijdig zo uit dat de behoefte om samen te werken als het ware 'geboren' wordt in de groep?' Want dat houdt stand na de activiteiten, je zou kunnen zeggen dat is 'learning for life'. Het maakt niet uit of we het hebben over een schoolklas met pestgedrag, een vakantiecamp met deelnemers die elkaar blijven 'testen', of over jongeren met gedragsproblemen die gedwongen samen in één (jeugdzorg)groep door het leven moeten. Een belangrijk inzicht dat ik leerde van Lucas Derks ("begeleid niet op inhoud, begeleid op proces") is hier nog steeds van doorslaggevend belang. Zodra de trainer met 'oplossingen' komt, pakt hij als het ware het succes van de groep af. De trainer helpt vaak beter door niet te helpen. Wat niet wil zeggen dat de trainer niet tijdens reflecties met behulp van o.a. metamodelvragen oplossingen in een groep geboren kan laten worden. Een slimme focus in de vragen van de trainer brengt een groep verder. Legendarisch is de vraag: "*oké, dat niet, maar wat dan wel?*" waarmee de trainer de gesprekspartner uitdaagt naast het 'voldoet niet' zelf op zoek te gaan naar een 'voldoet wel', waardoor meer interne balans ontstaat.

Bijzonder is ook dat uit onze YMCA-training zeven jaar geleden belangrijke onderdelen steeds onbelangrijker zijn geworden juist door het veel betere contact van YMCA-ers met de deelnemers: Omgaan met agressie wordt niet meer getraind, eenvoudig omdat door de aandacht voor het leggen van goed contact agressie nauwelijks meer voorkomt. Conflicthantering was ooit een weekend vullend onderdeel, met rollenspelen en veel emotie. Als we al over conflicthantering trainen, doen we het af met een dagdeel Duba's "conflictstations," waarin men leert van probleemgericht denken over te schakelen naar doelgericht denken. Fantastisch!

De YMCA heeft in de zomer achthonderd HBO-stafleden actief in haar jongerenvakantie programma. Het zal niet lang meer duren of ook in de laatste

kampsoorten wordt NLP-techniek als basis aangeboden. De stafleden begeleiden samen jaarlijks 2800 kinderen en jongeren. Het onwillige jochie in het vakantiecamp wordt opgevangen zoals de 'onwillige trainee' uit het begin van dit artikel. YMCA-stafleden dwingen niet of nauwelijks en vangen de jongere inzichtgevend op. Ik durf te zeggen:uniek! Er is een speciaal vakantieprogramma gekomen voor kinderen uit achterstandswijken (Y Camps), waaraan ook veel jongeren uit de jeugdzorg deelnemen. *"Er werd helemaal niemand kwaad!"* zei de tiener er later verbaasd over, toen hij een bedmatras op het kampvuur aan het opstoken was. *"waar heb je dit gedrag voor nodig?"*, was de rustige reactie van het staflid, het gesprek was vrij van druk en met zijn vrijwillig aangeboden hulp bij het wc's schoonmaken later liet de deelnemer zien nog iets goed te willen maken.

Dankzij hulp van Jantje Beton en onze trainingen die belangrijk steunen op inzichten van het IEP, loopt deze kampsoort als een trein, met verbaasde en enthousiaste reacties van ouders en begeleiders; *"hoe krijgen jullie dat met zo'n moeilijke doelgroep toch steeds voor elkaar?"* We zijn er trots op. *"Moeilijk? Het ging helemaal niet moeilijk, het was reuze gezellig."* We organiseren vakanties voor éénoudergezinnen met hun kinderen, echt belangrijk werk en mijn handen jeuken om ook daar met NLP-techniek een verschil te maken. Steeds meer HBO-opleidingen kopen een werkweek in voor hun Social Work studenten. We dromen er van om in het VMBO actief te kunnen worden. Positieve ondersteuning van jongeren in de brugklassen, waardoor schooluitval en hulp vanuit jeugdzorg en justitie teruggedrongen kunnen worden. De programma's liggen klaar. Het is ondenkbaar dat we dit op zo'n hoog niveau zouden kunnen doen zonder onze NLP-achtergrond.

Het is na zeven jaar volstrekt duidelijk: we zijn het IEP en haar trainers heel veel dank verschuldigd.

Pieter Schoe YMCA Works.